

L'IMAGINARI VIATGE DEL QUIXOT PEL Penedès

(ve de la pàgina anterior)

a la creu d'Ordal és que lo dia cinc de novembre de l'any mil set-cents noranta-cinc robà a ell i sos companys a uns oficials que anaven en un cotxe. Allí los insultà, los robà los diners [que] portaven i los rellotges, fent-los los més indignes tractaments que no ve el cas d'explicar-los. Havent determinat la sala criminal castigar amb un càstig exemplar perquè tots los viatgers o transeünts per la carretera nova sàpiguen que dit cap exposat en un lloc públic serà lo testimoni autèntic d'haver robat els oficials militars, i per los freqüents robatoris que feien en dita creu d'Ordal servís de lliçó a qualssevol malfactor que determinés fer algun robatori”.

D'aquesta mena de cites se'n troben escrites als llibres d'història d'arreu de Catalunya, però ens referirem particularment a una d'inèdita, de tradició oral, que explica Josep Queralt i Bertran, l'entranyable avi de 93 anys de cal Via de l'Avellà, a Font-rubí (Alt Penedès). Queralt la va escoltar del seu avi, quan era petit, i fa referència al Pi del Marimon, situat en una cruïlla de la carretera entre la Font de Llinars i el Coll de la Barraca, als límits de la Serra del Bolet, a la Serralada Prelitoral, en el qual va aparèixer penjat, a finals de la primera meitat del segle XIX, un braç del temut bandoler Marimon que actuava a atemoria l'Anoia i el Penedès. Qui sap si en realitat no es tractava d'un rebel de la Segona Guerra Carlina! La resta de trossos del seu cos, diuen, es van repartir i exposar pels pobles propers d'aquestes dues comarques veïnes per escarmentar els lladres -o els simpatitzants carlins-, i sembla que l'altre braç va anar a parar a Sant Quintí de Mediona. L'escenari d'aquesta història oral, com veurem d'immediat, és molt proper al de la llegenda del pas del Quixot per la nostra comarca.

Aquesta pràctica no ha estat encara desterrada del tot al món occidental, ja que al segle XX -només per posar un exemple rellevant- la fotografia dels cadàvers de Benito Mussolini, Claretta Petacci i altres jerarques feixistes penjats cap per avall a la plaça Loreto de Milà, el 29 d'abril de 1945, semblava la referència més propera en el temps d'aquesta terrorífica i secular tradició. Ara, lamentablement, al segle XXI, podem veure el mateix tràgic espectacle, des de casa estant per internet, amb els cossos dels hostatges decapitats a l'Iraq.

Tornant al capítol LX de la segona part del Quixot, cal aclarir que tant l'amo com el criat s'havien confós perquè aquells peus i aquelles cames no corresponien a bandolers difunts sinó a bandolers vius i ben vius que dormien als arbres, i que probablement eren nyerros o cadells autòctons del Penedès o de l'Anoia.

I tal vegada, en el desideràtum de la follia quixotesca, podríem aventurar la teoria indemostrable, i a la vegada irrefutable, sense cap referència en el text de la novel·la, que va ser precisament al Penedès, potser ja de camí de

Fragment del Mapa de una porción del Reyno de España que comprehende los parajes por donde anduvo Don Quijote y los sitios de sus aventuras, delineado por D. Tomás López, geógrafo de SM según las observaciones hechas sobre el terreno por D. Joseph de Hermosilla, Capitán de Ingenieros, en el qual s'aprecia perfectament, en color vermell, l'itinerari que se suposa que va seguir el Quixot a través de Catalunya l'any 1614. L'escala la trobarà el lector a l'angle inferior dret del mapa. La llegenda "Leguas de una hora de camino de las que entran veinte en un grado" ens permet determinar les distàncies sobre el mapa i conèixer la velocitat en què viatjava el Quixot, exactament a cinc quilòmetres per hora.

tornada cap a casa després d'abandonar Barcelona i dir allò: "¡Aquí fue Troya!, ¡Aquí mi desdicha y no mi cobardía, se llevó mis alcanzadas glorias; aquí usó la fortuna conmigo de sus vueltas y revueltas; aquí se oscurecieron mis hazañas; aquí, finalmente, cayó mi ventura para jamás levantarse". Potser va ser al Penedès, dic, on Don Quijote de la Mancha va començar a recuperar l'enteniment, convertint-se al final

de la seva vida en Alonso Quijano el Bueno. Com diu el seu darrer epitafi: "Tuvo a todo el mundo en poco; / fue el espantajo y el coco/ del mundo, en tal coyuntura / que acreditó su ventura, / morir cuerdo y vivir loco" /. Si el seny és un dels reconeguts atributs seculars del catalans, ¿per què no creure que el Quixot el va recuperar després de tastar el vi del Penedès? Aquest podria ser un bon argument de

màrqueting per al sector de vins i caves autòcton de cara al 2005, un bon referent per a discursos solemnes i pregons de circumstància i un nou atractiu turístic comarcal.

Si les gestions que s'estan fent als arxius de l'Exèrcit a Madrid fructifiquen, tal vegada puguem localitzar l'eventual quadern de notes del viatge d'aquell capità d'enginyers que va camejar el terreny a finals del segle XVIII, i així es podria arribar a determinar, amb molta més precisió que la poca definició del mapa que va dibuixar el seu col·lega Don Tomás López, per quins camins o indrets concrets de l'Alt Penedès se suposa que va passar el Quixot durant el regnat de Felip III de Castella.

Ara com ara, l'únic que podem afirmar és que la traça vermella que ve de l'Aragó entra a Catalunya per Fraga i segueix, per camins rurals, per les proximitats de Lleida, de Cervera i d'Igualada. A partir d'aquí, i amb tot el risc d'equivocar-nos, sembla que es dirigeix cap a la zona de Santa Margarida de Montbui i Carme -o bé cap a La Llacuna-, i que enfilà el camí de Mediona, que en aquest tram circula en paral·lel a la llera de la riera de Mediona en direcció a Sant Quintí. Més o menys en aquests inhòspits paratges esdevé l'incident dels bandolers dormint als arbres. Aquest pas, al peu del castell, en plena Serralada Prelitoral, era des de temps remots un dels que permetia una millor comunicació entre el Penedès i l'Anoia, i va seguir així fins que es va construir l'actual carretera que va de Sant Quintí a la Llacuna i també a Igualada, durant el segle XIX. Precisament les tropes napoleòniques hi van passar el 16 de febrer de 1808 durant la Guerra del Francès i per aquest indret pujàvem les noies i els nois de Sant Sadurní a les colònies parroquials del castell de Mediona els anys cinquanta del segle passat. I no solament hi pujàvem, sinó que també hi baixàvem... o, en algun cas, ens baixaven, com em van fer a mi quan em van evacuar dalt d'una improvisada llitera feta amb una escala i un matalàs després de patir un aparatós accident fent l'indi penjat com una mona de la barana de ferro d'un antic pont. (Quan aquest proper cap de setmana torni al castell, els explicaré mentre dinem al matrimoni d'amics que hi viuen, Consol Valle i Ramon Panyella, la llegenda del Quixot passant per la riera i -com si ja ho veiés- em diran que m'he tornat boig del tot. Intentaré inútilment fer-los canviar d'opinió i els regalaré una reproducció d'aquest

(continua a la pàgina següent)

Dr. Jordi Torné i Barrio

Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia

Col·legiat núm. 18776

Hores concertades
Tel. 609 423 424 (matins)

Rbla. Catalunya, 87 2 n A
08008 Barcelona